

Шығармашылық тақырып:
«Жасөспірімдердің психологиялық жағдайын анықтау және «тәуекел топтағы» жасөспірімдермен жекелеген алдын алу жұмыстары»

Дайындаған: Қалам Есқалиев атындағы орта мектебінің педагог-психологі А.Жаңбырбайқызы

Мақсаты:

Проблемалық қауіпті өмір жағдайындағы баланың әлеуметтік тұрақтануы үшін кедергі-қиындықтарды жеңу және оған жағдай жасау немесе проблеманы шешу, сонымен қатар әлеуметтік ортаның педагогикалық мақсатты, қолайлы жағдайын жасау.

Бала мен әлеуметтік қоршаған орта өзінің әрбір даму кезеңдерінде жаңа әлеуметтік сана жағдайы мен бұрынғы қалыптасып қалған өлшемдер, талаптар аралығындағы туындаған қайшылықтарды тез сезініп отырады. Егер бағалау нормасы дер кезінде өзгермесе, субъект ретіндегі баланың әлеуметтік өмірдегі дамуына қажетті қолайлы жағдай жасалмаса өмірлік маңызды шешімге келу кезеңінде кедергілер, «өмірдің проблемалық жағдайы» пайда болады.

Егер отбасы мен әлеуметтік орта балаға бұл кедергілерді жоюға көмектесе алмаса, онда ол «Тәуекелдік жағдайға» жетеді. Ал, егер бұл тұста педагог-маман араласпаса кедергі көбейе түседі де, бала «әлеуметтік қауіпті жағдайға» ұшырайды, сөйтіп, «Тәуекел тобында» болады.

Психологиялық зерттеу жұмыстарының жоспары:

- 1 «Өзім туралы»
- 2 «Мен және менің отбасым»
- 3 «Мен - денсаулығы мықты, үлгерімді оқушымын»
- 4 «Жетістікке жету формуласы»
- 5 «Менің кемшіліктерім мен қабілеттерім»
- 6 «Менің эмоциям» мінез-құлықтар жаттығуы.
- 7 Мінез. Мен қандаймын?
- 8 Дос болып жүрейікші
- 9 Түсіністікке үйренеміз
- 10 Релаксациялар
- 11 Кикілжіңнің денсаулыққа әсері
- 12 Мені ертең керемет келешек күтеді
- 13 Сенімнің соқпағы
- 14 Қорытындылау.

Тәуекел дегеніміз – алдын ала қарастыратын болжам немесе жоспарланған нәтижемен салыстырғанда зиян шегу. «Тәуекел» тобындағы балалармен жұмыс жасау барысында әрбір баланың психо- физиологиялық даму бағыттарын ескеру қажет. Баланың отбасы жағдайының толық еместігі, ата- ана тарапынан балаға психологиялық қолдаудың болмауы, мұғалім тарапынан оқушыға жасалынған қысым және елемеушілік әрекеттердің өзі баланың бойындағы қиындықтарға әкеледі. Сондықтан «тәуекел» тобындағы балалармен жұмыс жасау барысында оқушының даму да мән берген жөн.

Негізгі көңіл аударатын басты объекті – бала өмірі мен әлеуметтік проблемалары.

1. «Өзім туралы» сауалнама

Саған өтініш, мына төмендегі сауалнамаға жауап беруге тырыс

Аты-жөні, тегің: _____

Туған жылы, айы, күнің: _____

Мекен-жайың: _____

Үй телефон номерің: _____

Сенің қызығушылығың: _____

Спорт

Музыка

Саясат

Кітап

Компьютер

Теледидар

Сөзжұмбақтар

Басқа _____ Мектептегі беделің: _____

Қатысатын үйірме түрі: _____

Сені қызықтыратын пән: _____

Оқу барысында қиындық тудыратын пән: _____

Сен оқитын газет: _____

Сүйікті теледидар бағдарламасы: _____

Өткен оқу жылын қалай аяқтадың: _____

Өте жақсы

Жақсы

Қанағаттанарлық

Сен жиі конфликтіге келіп қаласың: _____

Сыныптастарыңмен

Достарыңмен

Ата-анаңмен

Мұғаліммен

Соңғы оқыған кітабыңның аты және авторы: _____

Бос уақытыңда немен айналысасың? _____

Сүйіп тыңдайтын әуенің: _____

Сүйікті тағамың: _____

Сүйікті ісің: _____

Сүйікті ұстазың: _____

Ондағы сен бағалайтын қасиет: _____

2. «Мен және менің отбасым» сауалнама

Мақсаты:

*Әр баланың өзі және отбасы туралы ойларын дамыту,
Отбасы мүшелеріне деген құрметін арттыру.*

Күтілетін нәтиже:

Әр бала өзі туралы, отбасы туралы ойларын жаза алады.

Отбасы туралы жаза отырып, оларға деген құрметі артатын болады.

1. Әкеңнің аты-жөні, тегі: _____
  2. Туған жылы, айы, күні: _____
  3. Білімі: _____
  4. Жұмыс орны: _____
  5. Қызметі: _____
  6. Жұмыс орнының мекен-жайы: _____
  7. Телефоны: _____
  8. Анаңның аты-жөні, тегі: _____
  9. Туған жылы, айы, күні: _____
  10. Білімі: _____
  11. Жұмыс орны: _____
  12. Қызметі: _____
  13. Жұмыс орнының мекен-жайы: _____
  14. Телефоны: _____
  15. Бала саны: _____
  16. Сен нешінші баласың? _____
  17. Отбасы құрамы: _____
- Отбасындағы бағалайтын ең басты құндылық қандай? _____
- Отбасында кімге бағынасың? _____

*Мұғалім білімге есікті ашып беруші,
сен оған өзің кіруің қажет*

3. «Мен – денсаулығы мықты, үлгерімді оқушымын» сауалнамасы

Мақсаты:

Денсаулықты күте білуге үйрету.

Сабаққа үлгерімді болуға дағдыландыру.

Күтілетін нәтиже:

Денсаулықты күту жолдарын біледі. Өзара пікір алмасады. Деректерден үйренеді.

Үлгерімді оқушы болуға талпынады.

«Мен – үлгерімді оқушымын»

Оқу үлгерімі: _____

Мен ұнататын пән: _____

Оның себебі: _____

Мен ұнатпайтын пән: _____

Оның себебі: _____

Сабақ оқуға күніне қанша уақыт бөлесің? _____

Білімді оқушы болу үшін не қажет? _____

Сенің қолыңнан білімді оқушы болу келе ме? _____

Үйде үй кітапханасы бар ма? _____

Кітапханаға қаншалықты жиі барасың? _____

Үй тапсырмасын орындау кезінде кім көмектеседі? _____

*Өмірде тек 2 құндылық бар:
бірі таза ар, екіншісі денсаулық.*

«Мен – денсаулығы мықты адаммын»

Бойы: _____

Салмағы: _____

Қан тобы: _____

Осал жері: _____

Спорттық қандай үйірмелерге қатысасың? _____

Дені сау адам болу үшін не істеу қажет? _____

**Жетістікті асыға күтсеңде,
өздігінен келмейді**

4.«ЖЕТІСТІККЕ ЖЕТУ ФОРМУЛАСЫ»

Мақсаты:

*Өзін –өзі жетістікке жету жолдарын меңгерту
Жетістікке жетіп, үлгірмді оқушы болуға дағдыландыру*

Күтілетін нәтиже:

*Өзін –өзі жетістікке жету жолдарын үйренеді
Үлгірмді оқушы болуға талпынады.*

Жетістікке жету баспалдағы немесе өмірде кім болғым келеді?

Өзіңнің болашағыңды әртүрлі өмір сфераларында (білім, отбасы, жұмыс) қалай көретіндігі туралы «жетістікке жету баспалдағын» құрастыр.

30 жылдан соң

10 жылдан соң

5 жылдан соң

Сен үшін отбасы мен карьераның қайсысы ең маңыздысы: _____

Карьера үшін білім қаншалықты орын алады? _____

*Кемшілігі жоқ адамның
өмірде беделі аз болады.*

5. «МЕНИҢ КЕМШІЛІКТЕРІМ МЕН ҚАБІЛЕТТЕРІМ»

Мақсаты:

Кемшілікті жаза білуге дағдыланадыру

Қабілеттерін көрсете білуге үйрету

Күтілетін нәтиже:

Кемшіліктерін атап, жаза білетін болады.

Қабілеттерін көрсетіп, айта, жаза біледі.

Менің кемшіліктерім

Өзіміздің кемшіліктерімізді беделге айналдыруға үйренейік.

Әрбір адамның кемшіліктері болады. Бедел кемшілік сияқты бірден көзге ұрып тұрмайды. Өзіңді сыйласын десең, бірінші өзіңді өзің сыйла!

Менің кемшіліктерім

Менің беделім

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Мен туралы өзгелер не ойлайды?

Егерде сен туралы адамдар жақсы пікірде болсын десең, өзіңді өзің мақтама. Беделіңді өзгелер сенің көмегіңсіз байқасын.

Сыныптасыңнан оның көзқарасы бойынша сен туралы ойын жазып беруіңді өтін. Төмендегі кестеге өзіңнің өзіңді бағалауыңды және өзге адамның бағалауын жаз және оларды салыстыр.

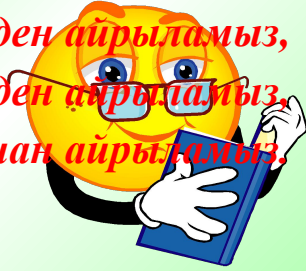
6. МЕНІҢ ЭМОЦИЯМ. МІНЕЗ-ҚҰЛЫҚ ЖАТТЫҒУЫ

«Бұзық телефон» жаттығуы

*Біз байлық жоғалтсақ, бір нәрседен айрыламыз,
Біз денсаулықты жоғалтсақ, көп нәрседен айрыламыз,
Біз мінезімізді жоғалтсақ барлығынан айрыламыз.*

7.«МІНЕЗ. МЕН ҚАНДАЙМЫН?»

Менің мінезім: _____

Өзімдегі бағалайтын 3 жақсы мінез _____

Өзімдегі ұнамайтын 3 жаман мінез _____

Ең жақын досыңдағы бағалайтын мінез-құлық: _____

Досыңдағы ұнатпайтын мінез-құлық: _____

Сыныбыңдағы мінезің: _____

Достарыңның арасында мінезің: _____

Отбасыңдағы мінезің: _____

Мен қандаймын?

Қоршаған адамдарға өзіңнің сыртыңнан бақылай отырып, «Мен қандаймын?» деген сұраққа жауап беріп көр. Жауап кезінде 3 мінездемені қолдан:

Мен қалай көрінемін? (айнаға қарап, өзің туралы ойыңды сыртқа айт)

Мен өзіме ұнаймын ба?

Мен өзімнен не өзгерткім келеді?

Өзімнен ашық бол. Сенің жауап нәтижең өзіңе қажет.

8. «ДОС БОЛЫП ЖҮРЕЙКШІ»

Мақсаты:

Ұйымшылдыққа, достыққа үйрету,
жақсы достықтың беріктігін үйрету

9. «ТҮСІНІСТІККЕ ҮЙРЕНЕМІЗ»

Мақсаты:

өзара вербальді әрекеттесуге дағдыландыру, әлеуметтік бақылағыштықты дамыту.

1.«Қимылдарды көшіру» сергіту жаттығуы. Қатысушылар шеңбер жасап тұрады.

Жүргізуші белгі берген кезде әр қатысушы қиынға соқпайтын қимыл-қозғалыстар жасауы тиіс. 5-10 секундтан соң жүргізуші келесі белгі бергенде, әр қатысушы өзінің сол жағында тұрған қатысушының қимылын жасауы тиіс. Ойын әр қимыл өз авторларына қайтқанша жалғасады.

2.«Үш мүсін».

3.«Жүректен жүрекке» ойын—жұмбақ.

10. РЕЛАКСАЦИЯЛАР

Мақсаты:

Оқушылардың ой-қиялын жетілдіру,
түрлі құбылыстар арқылы бейнелерді көрсете білу қабілеттерін арттыру

---

1. Су асты патшалығына ойша саяхат

2. «Нұр сәулесі» релаксация

3. Тыныштық сәті. ОРМАНҒА ОЙША СЕРУЕН.

4.«Иә жаттығуы» релаксациясы

11. «КИКІЛЖІҢНІҢ ДЕНСАУЛЫҚҚА ӘСЕРІ»

Мақсаты:

Кикілжің және оның денсаулыққа әсері, кикілжіңді шешу жолдары, дұрыс шешім қабылдай білуге үйрету, кикілжіңнің пайда болу себептерін анықтау
Айналадағы ортамен үйлесімді қарым-қатынас жасауға дағдыландыру, өзара жағымды қарым-қатынасын арттыру, ұйымшылдыққа тәрбиелеу

Психологиялық кеңес.

Психологтар көңіл-күйі болмаған адамдарға кеңес береді. Себебі іштен тынған адам ауруға шалдығады. Көз жасыңыз шықпай ма? Онда бойыңыздағы жинаған эмоциялық жүк түскенше барынша қайып айқайлаңыз. Сол сәтте сіздің бойыңыз жеңілдеп қалады. Адам ағзасында бәрі де өзара байланысты болады. Аздап жымисаңыз болды, миға «Өмір тамаша» деген рефлексстік дабыл түседі.

Өткеніміз – өнеге, күткеніміз- келешек Н. Назарбаев

12. «МЕНИ ЕРТЕҢ КЕРЕМЕТ КЕЛЕШЕК КҮТЕДІ»

Мақсаты:

Болашаққа бағдар жасай білуге үйренетін болады.

Келешекке жақсы үмітпен қарайтын болады

«Бір күннің қорытындысы»

**Өткеніміз – өнеге, күткеніміз- келешек
Н. Назарбаев**

13. «СЕНІМНІҢ СОҚПАҒЫ»

Шығармашылық тақырыбым
бойынша сертификаттар, жеткен
жетістіктерім

*Қазақстан Республикасының білім және ғылым министрлігі «Өрлеу»
біліктілікті арттыру ұлттық орталығы» акционерлік қоғамы
институтынан «Мектепте қауіпсіздік білім беру ортасын қамтамасыз ету
және зорлық-зомбылықты болдырмау, жасөспірімдер арасында өзіне-өзі қол
жұмсаудың алдын-алу» тақырыбында сертификат №0069694.*

*«Жасөспірімдер арасындағы жүктілікті алдын-алу жолдары» тақырыбында
«Келешек» психология орталығынан сертификат №КА-16-257.*

*Аудандық сырттай Наркобекетшілер байқауына қатынасып I орын алдық.
Облыстық «Біз-еліміздің болашағы» атты ең үздік наркобекеттер
байқауында жоғары дайындығымен, шығармашылық ізденімпаздығымен
және топ болып жұмыс жасай білу ерекшілігімен көрінгені үшін II дәрежелі
дипломымен Жамбыл орта мектебінің наркобекетшілері марапатталдық.
Белсенді қатысқаным үшін наркобекет жетекшісі ретінде алғыс хатпен
марапатталдым.*

**Аудандық тамыз маслихатында
“Жасөспірімдердің
психологиялық жағдайын
анықтау және «тәуекел топтағы»
жасөспірімдермен жекелеген
алдын алу жұмыстары
тақырыбында тренинг.**

Шығармашылық тақырыбым бойынша
ата-аналарға психологиялық кеңес,
тренинг, семинарлар

Шығармашылық тақырыбым бойынша педагогтармен жүргізілген психологиялық жұмыстар

Алдын-алу шаралары

*Жылы, нәзік қолдауы бар, оң ортада өскен балалар,
өсе келе гүлденіп, өз жемісін береді.*

ГЭРИ ЧЕПМЕН

Назарларыңызға рахмет!

